

“Javna rasprava - za kabinet ministarke”

Ministarstvo za telekomunikacije i informaciono društvo („Ministarstvo“)

Nemanjina 22 - 26

11000 Beograd

U Beogradu, 31. avgust 2009. godine

PREDMET: Komentari Vip mobilea vezano za Javnu raspravu o Strategiji i Akcionom planu za razvoj širokopojasnog pristupa u Republici Srbiji do 2012. godine

Poštovani,

Obraćamo Vam se u cilju dostavljanja komentara Vip mobilea vezano za Javnu raspravu o Strategiji i Akcionom planu za razvoj širokopojasnog pristupa u Republici Srbiji do 2012. godine.

S obzirom da se ulaganjem u širokopojasni pristup Internetu, pomaže celokupan tehnološki razvoj zemlje, ovim putem želimo da naglasimo značaj usvajanja Strategije u što kraćem vremenskom roku.

Naše stavove vezano za Strategiju širokopojasnog pristupa Internetu, dostavljamo Vam u nastavku dopisa.

1. PRESEK STANJA

Razvoj telekomunikacione delatnosti, posebno kroz razvoj širokopojasnog interneta sa domašajem do udaljenih i nerazvijenih područja, te korišćenje industrije znanja, predstavljaju neophodan uslov kako bi se unapredila razvijenost privrede i drugih društvenih sektora, te premostio informacioni jaz u odnosu na razvijene zemlje.

Republički zavod za statistiku je 2008. godine sproveo dva istraživanja o upotrebi informaciono – komunikacionih tehnologija. Prvo se odnosi na domaćinstva, a drugo na preduzeća. Istraživanja su sprovedena po metodologiji EUROSTAT-a, na teritoriji Republike Srbije, s tim što u okviru podataka za Republiku Srbiju nisu prikazani podaci za AP Kosovo i Metohija.

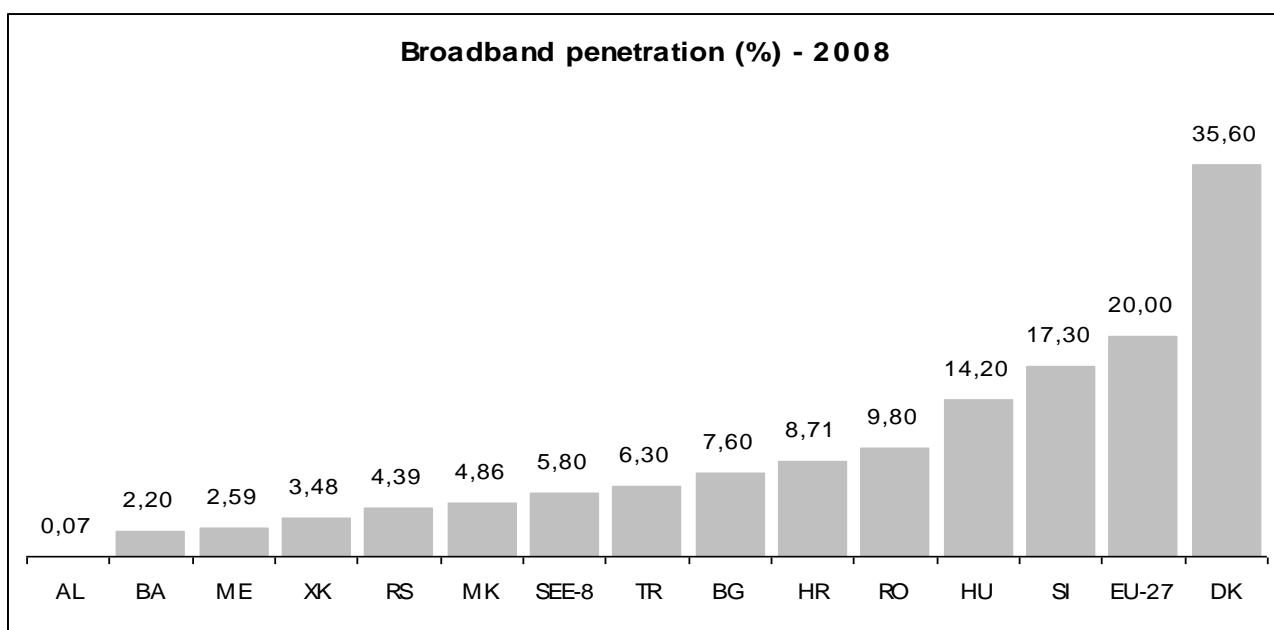
Studija je utvrdila da 40,8% domaćinstava poseduje računar, a od toga 33,2% poseduje Internet priključak. Svega oko 260.000 lica koristi elektronske servise javne uprave. Anкета za domaćinstva je sprovedena na uzorku od 2000 domaćinstava.

Kada su u pitanju preduzeća, oko 91,5% ima Internet priključak, 60,9% koristi servise javne uprave, a 68,9% ima sopstvene web strane. Anкета za preduzeća je sprovedena na uzorku od 1096 preduzeća.

Ovi podaci pokazuju da je dostignuti nivo razvoja sektora telekomunikacija nedovoljan da zadovolji potrebe tržišta, te je u tom smislu potrebno otvoriti vrata novim tehnologijama i stimulisati njihovo promovisanje i upotrebu. U prilog tome govori i činjenica da je sve više pretplatnika koji koriste mobile broadband (prema podacima Republičkog zavoda za statistiku zabeleženo je povećanje od 8,2% u odnosu na 2007. godinu, dok je sa druge strane smanjeno korišćenje modemske konekcije za 22,3%), i to zbog niza prednosti koje ova tehnologija poseduje, a koje se ogledaju u sledećem: brzina pristupa (korisnici mogu pristupiti Internetu brzo i jednostavno), visok kvalitet usluge, veliki kapacitet prenosa (operatori mogu pomoću mobile broadbanda da pruže usluge velikom broju korisnika istovremeno i poseduju veliki kapacitet prenosa), dobra pokrivenost.

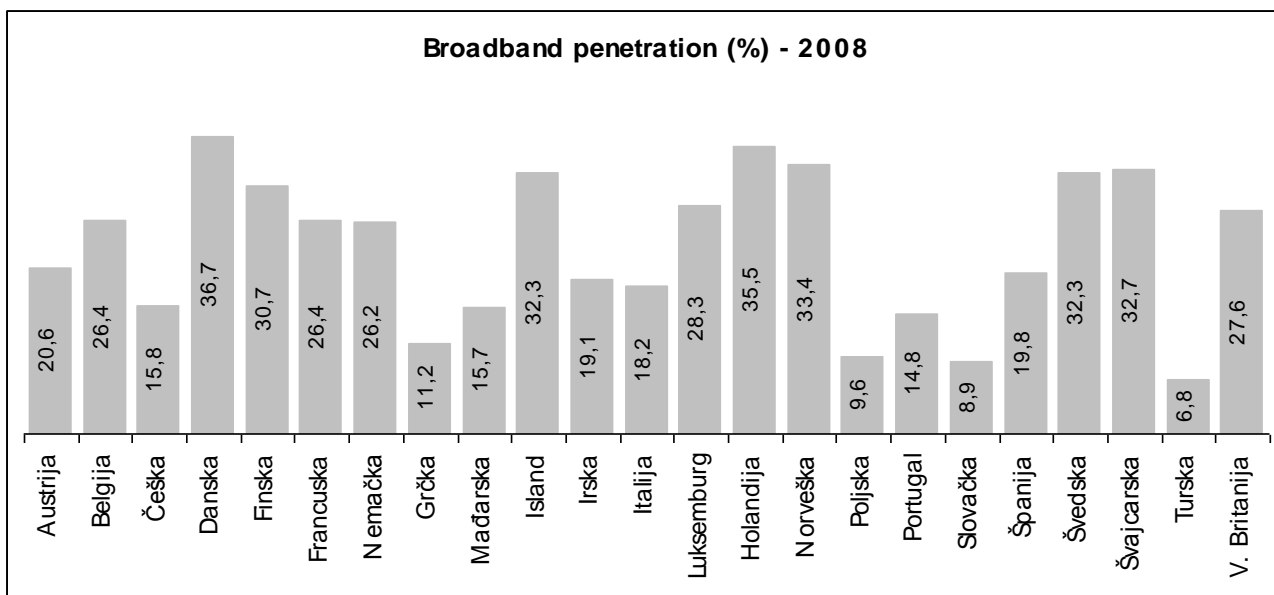
Studija Republičkog zavoda za statistiku je takođe pokazala sledeće: 22,5% preduzeća smatra da je upotreba ICT značajno doprinela reorganizaciji i pojednostavljenju radnog procesa, dok 9,8% preduzeća smatra da je to značajno doprinelo većoj zaradi preduzeća.

Prema podacima Cullen Internationala, REPORT I (Supply of services in monitoring regulatory and market developments for electronic communications and information society services in enlargement countries), u januaru 2008. godine, penetracija broadbanda u Republici Srbiji iznosila je 4,39%. (Grafikon 1).

Grafikon 1

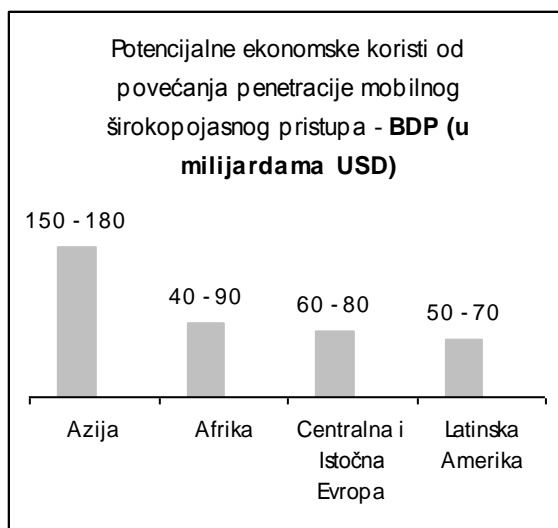
Poređenja radi, na grafikonu 2 prikazana je penetracija širokopojasnog pristupa u Evropskim zemljama (izvor: OECD - 2008).

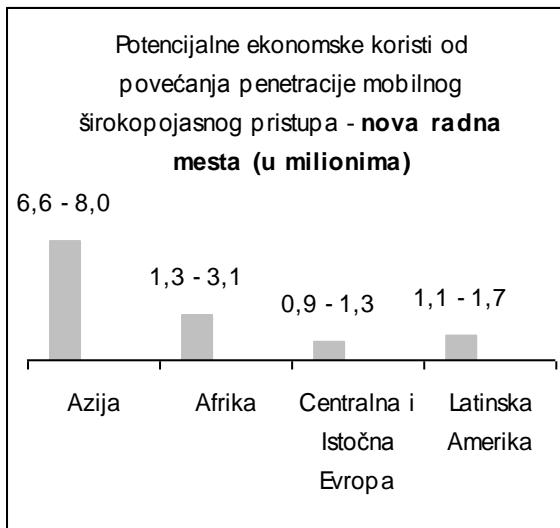
Grafikon 2

U februaru 2009. godine, McKinsey&Company je uradila studiju "Mobile broadband for the masses: Regulatory levers to make it happen", koja se bavi istraživanjem uticaja mobile broadbanda na ekonomiju i razvoj uopšte. Rezultati istraživanja su pokazali da uvođenjem širokopojsnog pristupa Internetu ogromne koristi imaju naročito ekonomije u razvoju.

U prilogu su prikazani grafikon 3 i grafikon 4, koji ilustruju potencijalne pozitivne efekte od povećanja penetracije širokopojsnog pristupa: potencijalno povećanje bruto domaćeg proizvoda i uticaj na otvaranje novih radnih mesta.

Grafikon 3

Grafikon 4

Očekuje se da će broj korisnika mobile broadbanda porasti sa 181 milion koliko ih je iznosilo 2008. godine na preko 2 milijarde korisnika u 2014. godini (Ovum Opinion, objavljeno 25.03.2009. od autora: Steven Hartly i Michele Mackenzie).

Efekti veće penetracije broadbanda mogu se videti u tabeli 1 (McKinsey&Company: "Mobile broadband for the masses: Regulatory levers to make it happen").

Direktni efekti (ICT industrija)	Trenutno stvaranje vrednosti	Uticaj direktnih investicija na BDP
	Multiplikativni efekti	Uticaj broadband investicija na dobavljače opreme...
Indirektni efekti (ostale industrije)	Strane investicije	Strane investicije kao rezultat dobre ICT infrastrukture
	Povećanje produktivnosti	Uspešnije odvijanje poslovnih procesa zbog povezanosti
	Stvaranje ljudskog kapitala	Povećanje znanja i veština kao i poboljšane usluge putem broadbanda

Tabela 1

2. STRATEGIJA

Razvoj mobile broadbanda, pogotovo u onim delovima zemlje gde je slabo razvijena telekomunikaciona infrastruktura, doprinosi opštem privrednom rastu, razvoju novih oblika poslovanja i otvaranju novih radnih mesta, te poboljšanju kvaliteta i dostupnosti javnih usluga, kao i ujednačenijem i ravnomernijem razvoju svih delova zemlje.

Zato je neophodno da Strategija obuhvati niz aktivnosti, na lokalnom i nacionalnom nivou, koje će imati za svrhu smanjivanje razlike u stepenu privredne razvijenosti između razvijenih i manje razvijenih područja Republike Srbije, s jedne strane, odnosno smanjivanja razlike između Republike Srbije i zemalja Evropske unije u pogledu stepena penetracije širokopojasnog pristupa, sa druge strane.

Pomenute aktivnosti treba da budu usmerene na promovisanje elektronskih usluga i sadržaja, stimulisane potražnje za mobile broadbandom, posebne mere podrške u onim područjima u kojima nema dovoljno potražnje za komercijalnim snabdevanjem širokopojasnog pristupa.

Glavni ciljevi Strategije bi bili:

- 2.500.000 mobile broadband korisnika u Republici Srbiji do kraja 2012;
- Da svaki građanin Republike Srbije ima mogućnost pristupa brzom Internetu;
- Da Republika Srbija postane lider u regionu u primeni informacionih i komunikacionih tehnologija na svim nivoima javne uprave (e-government).

Strategija bi trebalo da stavi u prvi plan zaokruživanje institucionalnog i regulatornog okvira u svrhu omogućavanja povoljnog okruženja za razvoj privrede, te da doprinese smanjenju zaostatka u dostupnosti servisa u odnosu na razvijene zemlje, što bi dalje rezultiralo u povećanju efikasnosti državne administracije.

U prilog što bržeg usvajanja Strategije i razvoja mobile broadbanda govori činjenica da je sve veći broj pretplatnika mobilne telefonije, uz istovremeno snižavanje troškova mobilne mreže i mobilnih aparata. Primera radi, mobilna telefonija je 2005. godine imala 2,2 milijarde korisnika, a 2008. godine 3,9 milijardi korisnika dok su se troškovi kupovine mobilnih aparata smanjili sa 100 USD koliko su otprilike iznosili pre nekoliko godina, na oko 25 USD koliko su okvirno iznosili 2008. godine (McKinsey&Company: "Mobile broadband for the masses: Regulatory levers to make it happen").

Tabele 2 i 3 pokazuju očekivanu penetraciju za 2012. godinu (izvor podataka: Pyramid Resarch, Q3 2008: WCIS).

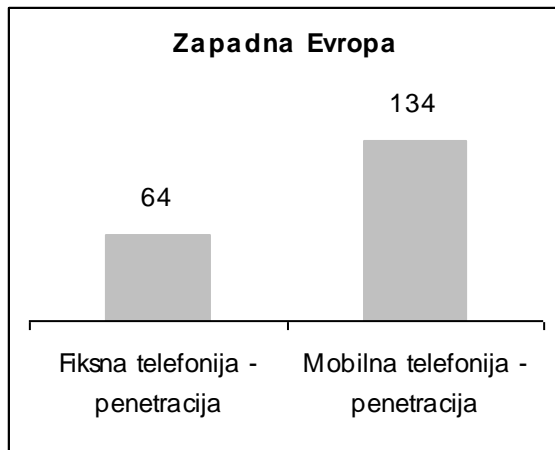

Tabela 2

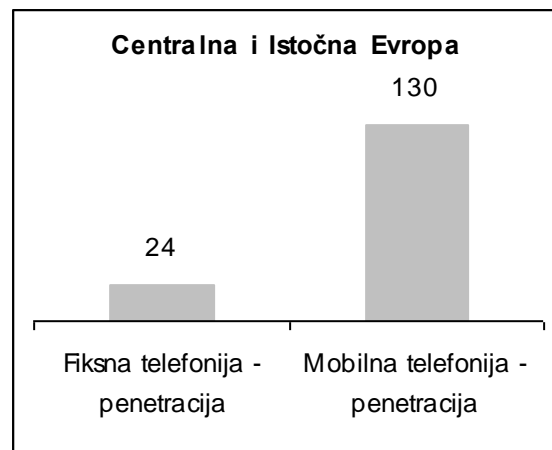

Tabela 3

Zajednički naponi i saradnja regulatornih tela i telekomunikacionih kompanija su od presudnog značaja u realizaciji Strategije, s obzirom da isti direktno utiču na stepen razvoja i usvajanja mobile broadbanda.

Poželjno bi bilo da glavnu ulogu ima telekomunikaciona industrija, naročito kada je u pitanju izbor tehnologije, odnosno poslovnog obrazca delovanja za što veću primenu mobile broadbanda.

Svakako najvažnija regulatorna mera se odnosi na raspoloživost spektra frekvencija, odnosno refarming od postojećih GSM frekvencija (900 MHz, 1800MHz), oslobađanje E-GSM frekvencijskog spektra, kao i digital dividend, odnosno dodela spektra frekvencija 790-862 MHz, koje bi se oslobodile prelaskom sa analogne na digitalnu televiziju, za potrebe mobile broadbanda. Raspoloživost nižih frekvencija može drastično smanjiti troškove izgradnje mreže, naročito u ruralnim područjima, s obzirom da niže frekvencije pružaju veću teritorijalnu pokrivenost.

Komercijalni aspekt bi trebao da uzme u obzir niz ključnih faktora pri odlučivanju koja tehnologija će obezbediti najveću profitabilnost. Ti faktori uključuju sledeće: vreme potrebno za komercijalno pružanje usluge (što kraći vremenski period), efekti ekonomije obima koja bi se pri tome ostvarila, ukupni troškovi izgradnje mreže...

Pored navedenog, država bi trebala da preduzme posebne mere za regionalni razvoj nerazvijenih područja (npr. dodeljivanje državnih subvencija) koje bi omogućile korišćenje mobilnog širokopojasnog pristupa u školama, bibliotekama i drugim ustanovama od opšteg društvenog značaja.

Razvoj elektronskih transakcija i on - line poslova te mere vezano za bezbednost podataka i zaštitu privatnosti takođe treba da budu obuhvaćene Strategijom, s obzirom da će razvoj mobile broadbanda podstaći potražnju za on - line uslugama.

Na kraju, neophodno je da Strategija obuhvati i mere vezane za nadgledanje realizacije same Strategije – ove mere bi obuhvatile niz aktivnosti kao što su obuka na lokalnom nivou, te informisanje o potencijalima mobile broadbanda, naročito po opštinama, formiranje posebnog web sitea, ili strane na postojećem web siteu Ministarstva koja bi omogućila praćenje aktivnosti na dnevnoj osnovi, podrška malim i srednjim preduzećima pri korišćenju mobile broadbanda kao i podrška za što veće korišćenje elektronskog poslovanja, odnosno usluga informacionog društva generalno.

Nadamo se da ćete naša zapažanja vezano za mobile broadband uzeti u obzir pri izradi finalne verzije Strategije i Akcionog plana za razvoj širokopojsnog pristupa u Republici Srbiji do 2012. godine te se unapred radujemo zajedničkoj saradnji.

S poštovanjem,

Mr.Sc. Darko Parun
član Upravnog odbora
Sektor tehnike